

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
технологій і дизайну

[Signature]
Підпис

Тетяна Іванішена
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

29 08 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Книжкова графіка

Назва дисципліни

Призначення Робочої програми

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС

Статус дисципліни

Факультет (до якого відноситься кафедра)

Кафедра (за якою закріплена дисципліна)

Для освітніх програм різних спеціальностей

Перший (бакалаврський)

Українська

4

Вибіркова професійної підготовки

Технологій і дизайну

Рисунку та проектної графіки

Форма здобуття освіти	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю		
	Кредити, ЄКТС	Години	Аудиторні заняття						Самостійна робота (в т.ч. ІРС)	Залік	Іспит
			Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Д	4	120	51	-	51	-	-	69	+	-	

Робоча програма складена на основі освітніх програм підготовки бакалаврів та стандарту вищої освіти

Програма складена

[Signature]
Підпис

к.т.н. доцент
Учений ступінь, вч. звання

Світлана Петрашук
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри Рисунку та проектної графіки Протокол №1 від 28.08.2024 р.

Назва

Зав. кафедри Рисунку та проектної графіки
Назва

[Signature]
Підпис

Ігор Ковтун
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

КНИЖКОВА ГРАФІКА

Тип дисципліни	Вибіркова професійної підготовки
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	-
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми здобуття освіти, для яких викладається дисципліни	Денна

Результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення даної дисципліни, повинен: *володіти* знаннями та практичними навичками створення, оформлення та ілюстрування різних видів книг, алгоритмом виконання ілюстрацій до літературного твору; *орієнтуватися* в розмаїтті сучасних пристроїв для створення цифрових ілюстрацій, текстових та графічних редакторів, програмах верстки при створенні книжкової продукції; *створювати* обкладинки, суперобкладинки, текстові композиції та ілюстрації традиційними методами та методами комп'ютерної графіки, електронні макети книжкової продукції; *представляти* візуальні презентації виконаних творчих робіт.

Зміст навчальної дисципліни. Книжкова графіка. Основні елементи книги. Оправа книги: палітурка або обкладинка, корінець, форзац, нахзац, виклейка, книжковий блок, суперобкладинка. Види книжкових обкладинок: тверда, м'яка, інтегральна. Типи кріплення книжкових блоків: шитий, клеєний, кріплення на спіраль, кріплення на скобу. Структура книжкового блоку: авантитул, фронтиспис, титул, контртитул, інформаційна сторінка, зміст, шмуцтитул. Композиція текстового набору, шрифт та шрифтові елементи. Книжкова ілюстрація. Дитяча ілюстрація. Плакатна ілюстрація. Типи книжкової ілюстрації: сторінкова, розворотна, двосторінкова, заставки, кінцівки, ілюстрований елемент. Алгоритм створення ілюстрацій: назва літературного твору, жанрова приналежність літературного твору, тематика ілюстрацій, функціональність, місце ілюстрацій у загальній композиції книги, кольорове наповнення (чорно-біле зображення чи кольорове), вибір стилю ілюстрації. Ілюстрування книжкових обкладинок. Тренди книжкового дизайну та ілюстрацій.

Запланована аудиторна робота: не менше 1/3 від загального обсягу дисципліни.

Форми (методи) навчання: лабораторні заняття (з використанням методів комп'ютерної графіки), самостійна робота (підготовка до виконання і захисту лабораторних робіт, формування портфоліо із графічних робіт, виконаних під час лабораторних занять).

Форми оцінювання результатів навчання: захист лабораторних робіт; портфоліо робіт.

Вид семестрового контролю: залік.

Навчальні ресурси:

1. Технології поліграфічного виробництва: навчальний посібник / О. І. Пушкар, Є. М. Грабовський, М. М. Оленич. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 195 с.
2. Пушкар О. І. Ілюстрування : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 «Видавничо-поліграфічна справа» / О. І. Пушкар, Т. Ю. Андрющенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 128 с.
3. Шевченко В.Я. Композиція плаката: навч. посібн. / В. Я. Шевченко. – Х.: Колорит., 2014. – 123 с.
4. Чирва О. Ч. Історія та теорія графічного мистецтва : конспект лекцій для здобувачів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація / О. Ч. Чирва, О. Ю. Оленіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 128 с
5. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8510>.
6. Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/plage_lib.php

Викладач: к.т.н., доц. Петрачук С.А.

3 Пояснювальна записка

Дисципліна «Книжкова графіка» є вибірковою дисципліною і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр». Дисципліна забезпечує знання та розуміння в області книжкової графіки, в застосуванні сучасного програмного забезпечення для створення ілюстрацій в діджитал форматі та електронних макетів художніх творів графічного мистецтва.

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати різноманітні завдання при ілюструванні друківаних видань, втіленні дизайнерської концепції в електронний макет книги з подальшою його підготовкою до поліграфічного видання.

Предмет дисципліни. Особливості художніх аспектів мистецтва книги; тенденції та напрями розвитку сучасної книжкової графіки; загальні принципи графічного оформлення книг засобами ручних графічних технік та сучасних комп'ютерних технологій.

Завдання дисципліни. Розуміння естетики книжкової графіки, характерних особливостей її створення; ознайомлення з основними елементами книги та видами ілюстрацій; формування навичок графічного пошуку ідей для розв'язання задач дизайну макету книги; засвоєння графічних прийомів та методів оформлення дизайну книги; підбір найбільш доцільного виду графічних технік, різновидів шрифтів та колірного оформлення для конкретного проекту книги; розробка книжкових ілюстрацій за допомогою ручних графічних технік та сучасних комп'ютерних технологій; створення дизайн-макету ілюстрованої книги; візуальне представлення виконаних творчих робіт.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: *володіти* фаховою термінологією та прийомами графічної подачі при вирішенні проектних завдань при створенні, оформленні та ілюструванні книжкової продукції; *орієнтуватися* в розмаїтті сучасних графічних редакторів при створенні книжкової продукції, засобів для створення цифрових ілюстрацій; *здійснювати* передпроектний аналіз предметної області, вихідної інформації та *вибирати* існуючі системи і технології створення книжкових ілюстрацій, їх підготовки до друку; *використовувати* знання і навички роботи в програмах верстки книжкової продукції; *створювати* електронні макети книжкової продукції різного асортименту; *представляти* результати роботи у вигляді презентацій готової книжкової продукції.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:	
	лабор. роботи	СРС
Тема 1. Книжкова графіка і дизайн книги. Структура книги та її компоненти	12	12
Тема 2. Ілюстрація та шрифт як елементи дизайну книги	24	36
Тема 3. Зовнішнє оформлення книги та створення оригінал-макету	15	21
Разом за семестр:	51	69

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

5.2 Зміст лабораторних занять

Перелік лабораторних занять для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лаб.	Теми лабораторних робіт	Кількість годин
1	Структура сучасної книги. Тренди книжкової графіки Книга як синтез мистецтв. Основні елементи книги: книжковий блок, палітурка або обкладинка, корінець, форзац, нахзац, виклейка, суперобкладинка. Види книжкових обкладинок: тверда, м'яка, інтегральна. Типи кріплення книжкових блоків: шитий, клеєний, кріплення на спіраль, кріплення на скобу. Тренди книжкового дизайну. Огляд аналогів творів книжкової графіки Літ.: [1] с. 77-81, 152-186; [3] с. 6-8; [4] с. 12-36	6
2	Структура книжкового блоку. Розробка ескізу макету майбутньої книги Структура книжкового блоку: авантитул, фронтиспис, титул, контртитул, інформаційна сторінка, зміст, шмуцтитул. Огляд ідей для створення книги. Розробка ескізу посторінкового макету майбутньої книги. Літ.: [1] с. 71-76, 83-87; [2] с. 5-18, [4] с. 27-35	6
3	Ілюстрація як елемент дизайну книги Зв'язок ілюстрації з літературним джерелом. Техніки графіки, які застосовуються до ілюстрацій. Типи книжкової ілюстрації. Тренди ілюстрації. Плакатна ілюстрація. Створення плакатної ілюстрації на соціальну тематику. Літ.: [2] с. 61-71; [3] с. 7-33, [4] с. 61-68	6
4	Дитяча книга та дитяча ілюстрація Загальне уявлення про дитячу книгу. Книга для юнацтва. Колір у дитячій книзі. Особливості ілюстрування дитячої книги. Техніки створення ілюстрацій для дитячої книги. Розгляд аналогів та вибір стилю дитячої ілюстрації. Створення ілюстрацій для дитячої книги за допомогою ручних графічних технік та сучасних комп'ютерних технологій. Літ.: [1] с. 88-95; [2] с. 100-109; [4] с. 69-88	12
5	Текст – рушійна сила ілюстратора Книжковий шрифт. Види шрифту в друкованій книзі. Композиція текстового набору, шрифт та шрифтові елементи. Підбір композицій текстового набору, шрифту та шрифтових елементів для проєктованої книги. Літ.: [1] с. 44-60; [3] с. 51-57, [4] с. 36-54	6
6	Обкладинка та зовнішнє оформлення книги Розробка композиції обкладинки – концентрованого виразу пластичного рішення всієї книги. Проєктування зовнішніх елементів оформлення книги: форзаца, титульних сторінок. Створення ілюстрації для фронтисписа (контртитула). Літ.: [1] с. 63-68, 186-189; [2] с. 109-116, [4] с. 27-32	12
7	Оригінал-макет ілюстрованої книги Створення оригінал-макету ілюстрованої книги. Комп'ютерна верстка книги та допечатна підготовка ілюстрацій Літ.: [1] с. 60-62, 129-140 ; [2] с. 116-122	3
	Разом	51

Примітка. * Лабораторні заняття плануються по 6 год. раз на два тижні. Фактична кількість годин лабораторних занять становитиме 54 – по чисельнику, 48 – по знаменнику.

5.3 Зміст самостійної (в т. ч. індивідуальної) роботи студента

Самостійна робота студента з дисципліни полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання і захисту лабораторних робіт, формуванні портфоліо із графічних робіт, виконаних під час лабораторних занять. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням самостійної роботи здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1-2	Підготовка до виконання лабораторної роботи №1	6
3-4	Підготовка до виконання лабораторної роботи №2 та підготовка до захисту лабораторної роботи №1	6
5-6	Підготовка до виконання лабораторної роботи №3 та підготовка до захисту лабораторної роботи №2	12
7-10	Підготовка до виконання лабораторної роботи №4 та підготовка до захисту лабораторної роботи №3	12
11-12	Підготовка до виконання лабораторної роботи №5 та підготовка до захисту лабораторної роботи №4	12
13-16	Підготовка до виконання лабораторної роботи №6 та підготовка до захисту лабораторної роботи №5	12
17	Підготовка до виконання лабораторної роботи №7 та до захисту лабораторних робіт №6. Формування портфоліо із графічних робіт, виконаних під час лабораторних занять.	9
	Разом:	69

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні класичних та сучасних технологій, зокрема: лабораторні заняття (з використанням методів комп'ютерного моделювання, тренінгів, майстер-класів, практикумів), самостійна робота (підготовка до виконання і захисту лабораторних робіт, формування портфоліо із графічних робіт, виконаних під час лабораторних занять) і мають за мету – набуття студентами практичних навичок з графічного оформлення книг засобами ручних технік та сучасних комп'ютерних технологій.

Необхідні інструменти: комп'ютерна техніка, пакети прикладних програм Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Adobe Indesign (безкоштовні студентські версії).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лабораторних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю як захист лабораторних робіт і портфоліо робіт.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю, наявність усіх оцінок з кожного виду контролю є обов'язковою. Студент, який не набрав позитивний середньозважений за поточну роботу вважається невстигаючим.

8 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою.

Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: якість виконання графічної роботи; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняте рішення; своєчасний захист лабораторної роботи.

У кінці семестру студент має сформулювати портфоліо із графічних робіт, виконаних під час лабораторних занять і представити його на перегляд перед комісією протягом останнього тижня семестру. Портфоліо графічних робіт оформляється у вигляді презентаційного планшета із кольоровим друком на форматі А1. Оцінка, яка виставляється на перегляді складається з таких елементів: складність та якість виконаних робіт; якість оформлення презентаційного планшета.

Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний відпрацювати, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки.
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота							Контрольні заходи		Семестровий контроль, залік
Лабораторні роботи №:							Портфоліо робіт		За рейтингом
1	2	3	4	5	6	7			
ВК*:							0,8		0,2
									0

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання
A	4,75–5,00	Зараховано
B	4,25–4,74	
C	3,75–4,24	
D	3,25–3,74	
E	3,00–3,24	
FX	2,00–2,99	Незараховано
F	0,00–1,99	

9 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Основні елементи книги: книжковий блок, палітурка або обкладинка, корінець, форзац, нахзац, виклейка.
2. Види книжкових обкладинок: тверда, м'яка, інтегральна.
3. Типи кріплення книжкових блоків: шитий, клеєний, кріплення на спіраль, кріплення на скобу.
4. Структура книжкового блоку: авантитул, фронтиспис, титул, контртитул, інформаційна сторінка, зміст, шмуцтитул.
5. Макет художнього оформлення видання.
6. Ілюстрації: види і призначення.
7. Тренди книжкового дизайну і ілюстрацій.
8. Техніки графіки, які застосовуються при створенні ілюстрацій.
9. Типи книжкової ілюстрації.
10. Плакатна ілюстрація.
11. Виникнення та розвиток плакату.
12. Дитяча ілюстрація.
13. Дитяча книга. Колір у дитячій книзі.
14. Особливості ілюстрування дитячої книги.
15. Книга для юнацтва.
16. Книжковий шрифт. Види шрифту в друкованій книзі.
17. Композиція текстового набору, шрифт та шрифтові елементи.

18. Розробка дизайну як етап допліграфічної підготовки видання.
19. Етапи підготовки видання до друку.
20. Правила і види верстки ілюстрацій та текстівок. Вимоги до подання електронних варіантів ілюстрацій до друку.
21. Вимоги до верстки книжкових ілюстрацій.
22. Формат видання. Формат сторінки складання. Визначення розмірів полів видання.
23. Особливості книжкової верстки.
24. Верстка обкладинок.
25. Верстка титульних елементів видання.
26. Суперобкладинка. Титульна сторінка.
27. Внутрішня композиція книги.
28. Зовнішня композиція книги.
29. Світові художники-ілюстратори.
30. Вітчизняні майстри-ілюстратори.

10 Навчально-методичне забезпечення

Лабораторний практикум з курсу «Книжкова графіка» / уклад. С. А. Петрашук. – Хмельницький : ХНУ, 2022. – 32 с.

Доступ до ресурсу <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8510>.

11 Рекомендована література

Основна

1. Технології поліграфічного виробництва: навчальний посібник / О. І. Пушкар, Є. М. Грабовський, М. М. Оленич. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 195 с.
2. Пушкар О. І. Ілюстрування : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 «Видавничо-поліграфічна справа» / О. І. Пушкар, Т. Ю. Андрющенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 128 с.
3. Шевченко В.Я. Композиція плаката: навч. посібн. / В. Я. Шевченко. – Х.: Колорит, 2014. – 123 с.
4. Чирва О. Ч. Історія та теорія графічного мистецтва : конспект лекцій для здобувачів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація / О. Ч. Чирва, О. Ю. Оленіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 128 с

Додаткова

1. Гілель Казовський. Книжкова графіка митців Культур-Ліги. Художник – Пінхас Фішель. Альбом-каталог. Наукове видання. – К.: Дух і Літера. 2021. – 240 с.
2. Бразелл Дерек. Як стати успішним ілюстратором / Дерек Бразелл, Джо Девіс ; пер. с англ. Л. Базь, Т. Кривов'яз – К. : ArtHuss, 2019. – 208 с.
3. Емброуз Гевін Основи. Графічний дизайн 01: Підхід і мова / Гевін Емброуз, Найджел Оно-Біллсон ; пер. с англ. – К. : ArtHuss, 2019. – 192 с.

12 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8510>.
2. Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/plage_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.